

Monset-slekt

Monset Bortstuggu II

Gamle Ola "Gåsbakk" Monset delte tidlig på 1800-tallet gården mellom sine to sønner, Ola og Nils.

Nils Olsen Monset (1795-1869) tok over Bortstuggu II, som også i dagligtalen gikk for "Borter Bortstuggu".

Nils ble 14. juni 1826 gift med Solaug Olsdatter Fandrem (1803-1871), datter av Ole Jonsen Fandrem og Guru Sivertsdatter. Nils og Solaug fikk tre barn, men bare en sønn levde opp:

1. Anne f. 4. august 1826, d. 21. mai 1829
2. Ola f. 23. november 1827, d. 11. april 1829
3. Ola f. 14. mai 1831

Ola Nilsen Monset ble 10. juni 1856 gift med Johanna Jonsdatter Metli (1835-1904), og de fikk ei datter: Anne Olsdatter Monset (f. 1856).

Ved folketellinga i 1865 er det 10 personer på "Borter Bortstuggu": Vi finner Nils (70) og Solaug (62), sønnen Ole (34) og kona Johanna (30), og deres datter Anne (9). Det er fire tjenestefolk, alle født i Melhus: Jacob Anderssen (22), Fredrik Fredriksen (15), Karen Andersdatter (23) og Beret Fredriksdatter (31). I tillegg bor det en "logerende" skomaker der, som heter Rasmus Fredriksen (20). I 1865 føres også Skjerstad sammen med gården.

Nils Monset døde 26. januar 1869, og Solaug Monset døde 26. juni 1871.

Ola og Johanna solgte, og flytta til Solhus. Familien finnes der ved folketellinga for 1875, og de bruker da fortsatt navnet Monset. Anne ble senere gift med Erik O. Kvåle.

Bortstuggu II ble solgt til Anders Eriksen Asphjell (1828-1908), gift med Johanna Tverdal (født 1835).

I 1875 bodde Anders Eriksen Asbjeld og kona Johanna Larsdatter Tverdal på gården. De hadde ingen barn, men en fostersønn, Johan Iversen (f. 1864). Ingebrigt Ellingsen (f. 1858) og Karen Knudsdatter (f. 1850) var på dette tidspunktet i tjeneste på gården, og de hadde en losjerende dagarbeider der som het Thrond Jørgensen (f. 1837). Det bodde også en tilreisende der som het Ingebrigt, og var fra "Surendalens Prestegjeld". Det er antydnet at

han kan ha vært født i 1829, men det manglet altså litt her. Han som gikk fra gård til gård og samlet opplysningene, kanskje presten (?), så seg derfor nødt til å kommentere: *"Husfaderen har forsømt at udspørge ham, jeg har samlet disse spredte Oplysninger fra andre Hold. Han var fillet og sagde selv, at han havde reist Landet rundt paa Arbeide (det var formodentlig en "fordrikken Slusk"").* Ellers er det vel grunn til å merke seg at Skjerstad føres sammen med Borter Bortstuggu også i 1875.

Anders og Johanna flyttet ut, sannsynligvis rundt 1890, og ved folketellinga i 1900 bodde de på Skjerstad.

Det er litt uklart om gården har vært på flere hender mellom 1875 og 1890, sannsynligvis ikke, men vi vet i alle fall at en ny familie kom til Borter Bortstuggu i 1890. Det er Nils, Gjertrud og døtrene Oline, Enetta og Karen. Kirkeboka gir oss opplysninger om at de kom flyttende fra Meldal, og fra samme kilde kan det se ut som de kom høsten 1890. Det er likevel grunn til å tro at denne opplysninga er litt unøyaktig: Karen døde av difteri på Monset allerede i mai. Jeg har derfor gått til kirkeboka i Meldal også, og sett på familien som tidligere bodde på "Saatten". Kirkebok for Meldal har også attest for flytting utstedt på høsten. Likevel kan vi, med kirkebokopplysninger og opplysninger fra gravminnet i Meldal, sette opp følgende oversikt om familien:

Nils O. født 01.05.1842 i Meldal, død 17.11.1909 på Lo i Meldal

Gjertrud O. født 19.07.1850 i Meldal, død 16.03.1936

Oline født 25.07.1885 i Meldal

Enetta født 25.07.1885 i Meldal, død 08.08.1890 i difteri på Monset

Karen født 20.10.1887 i Meldal, død 28.05.1890 i difteri på Monset¹

Karen født 15.06.1890 på Monset, død 13.02.1974 i Meldal

Ole født 03.08.1893 på Monset, død 10.08.1976 i Meldal

Etter at familien kom til Monset, døde altså to av jentene i det jeg vil velge å kalle en difteri-epidemi i Orkdal. Det er svært mange tilfeller av difteri i 1890, og kanskje spesielt i Svorkmo sokn, mens det er relativt få tilfeller av difteri i årene før og etter.

Samme året ble også den fjerde jenta født, og navnet Karen ble brukt om igjen, og så i 1893 kom sønnen Ole, eller Ola som han alltid gikk for.

Ved folketellinga i 1900 får vi ei oversikt over familien: Nils O. Monset (f.1842) og kona Gjertrud Olsdatter (f. 1850) har barna Oline (f. 1885), Karen (f. 1890) og Ole (f. 1893). Det eldste av disse barna er født i Meldalen, de to andre i Orkdal. I 1900 føres gården som "Monset uden Skjerstad", og på Skjerstad bor de to som tidligere bodde på Borter Bortstuggu, Anders og Johanna.

Når Nils, Gjertrud og barna forlot Monset, har vi ikke helt har bragt på det rene, men

¹ Ved dødsfall oppgis Karen Nilsdatter å være født 26.9.1887 i Meldalen, fødselsdato 20.10.1887 er fra dåpsoppføringa i kirkebok for Meldal.

Karen ble konfirmert i Moe 8. oktober 1905, mens Ola ble konfirmert 13. september 1908 i Meldal. Familien bodde da på "Loe". I folketellinga for 1910 ble Gjertrud og barna registrert på Lo i Meldal, og vi vet at søskenparet Karen og Ola Monseth Lo senere drev denne gården i mange år. De to holdt kontakt med folk på Monset resten av livet. Hvor det ble av Oline, vet vi ikke.

På Borter Bortstuggu var det i 1910 registrert en kar som het Mikal Johansen Hongslo, født i 1875. Han var sønn av Johan A. og Malene E. Hongslo, og var fra Hongslo Oppigard. Han var registrert på Borter Bortstuggu, men ifølge folketellinga hadde han vært i Scandon, Minnesota i 2 år. Han hadde tidligere vært der i perioden 1902-1908, og nå hadde han reist igjen i 1909. Vi får vel regne med at Lo-familien har solgt til Mikal Hongslo, han skal i alle fall ha vært heime i Norge i 1908, da Lo-familien sannsynligvis forlot gården. Det ser altså ut til at det ikke bodde noen på Borter Bortstuggu i 1910. Hvem som hadde drivinga av jorda vet vi ikke, kanskje de nye som hadde kommet på Skjerstad? Ettersom Anders døde i 1908, hadde nok Johanna solgt der også, og bodde oppe på Solem som "rentenist". Ellers var vel ikke det å få satt bort driving på jord noen stor utfordring, ettersom jorda hadde nærhet til 4-5 gårder som lå så og si i samme tunet.

Mikal Hongslo var vel en av dem som Gardtales nevner som en av flere som eide gården fra Anders og Johanna solgte, til Hagemo-familien kom.

Hagemo-familien kom fra Stadsbygda, hvor de bodde på gården Hagemo ved folketellinga i 1910. Mange av oss forbinder gjerne Hagemo-familien med Storstuggu, og vi skal se hvordan dette henger sammen etter hvert.

Hagemo-familien som kom til Monset var²:

Johan Arnt f. 25.02.1863

Gunhild f. 07.04.1867

Meinhardt f. 16.07.1895

Jørgine f. 28.02.1899

Johannes f. 02.05.1901

Johan Arnt Hagemo og kona Gunhild Johansdatter kom altså til Borter Bortstuggu, og slo seg ned der. Vi skal nå se hvor det ble av de tre barna:

Meinhardt (1895-1967) tok over etter faren, og vi kommer tilbake til ham nedenfor.

Jørgine (1899-1977) ble 18. mai 1929 gift med postmann Ola Høston (1894-1962). De kjøpte Hesthaugen, og bosatte seg der.

Johannes (1901-1970) dro i 1927 til Canada. Han arbeidet i gullgruvene i British Columbia, blant annet sammen med Ola O. Monseth fra Bortstuggu. Johannes – eller "John" – ble i British Columbia, og døde i Beaverdell B.C. 21. juli 1970. Etter opplysningene jeg har

² I tillegg var det ei datter som døde tidlig: Jørgine (02.05.1897-08.08.1898).

funnet³ var han ugift.

Meinhardt tok over Borter Bortstuggu, men gifta seg med Ingeborg Fossum på Storstuggu, og de tok etter hvert over der. Dersom Gardtales har riktig informasjon, solgte Meinhardt til svogeren Marius Tronvold i 1937. Jeg vet altså ikke helt hvor Hagemo-barna vokste opp, men ettersom de fleste av dem sannsynligvis ble født på Borter Bortstuggu, tar vi med Ingeborg og Meinhardts barn:

Gunvor f. 1925

John Gudmund f. 1926

Gudrun f. 1928

Olga f. 1929

Margit f. 1930

Astrid f. 1932

Marius Tronvold (1910-1981) kjøpte altså Borter Bortstuggu av svogeren, trolig i 1937. Han var gift med Gudrun Fossum (1906-1957).

Barn:

Egil (1937-2005)

Gerd

³ British Columbia Death Registrations 1872-1986